

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΠΑΚΛΑΒΑΣ – ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΠΙΚΑΚΗΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ – ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Θέση υπογραφής δικαιούχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, εφόσον η υπογραφή προβλέπεται από τη σύμβαση.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Τις μεταφράσεις όλων των μαθημάτων έγραψε ο Β. Μπακλαβάς. Τα γλωσσικά σχόλια των μαθημάτων 3-20 έγραψε η Α. Ηλιοπούλου και των μαθημάτων 21-45 ο Β. Μπακλαβάς. Τους λεξιλογικούς πίνακες και τα κλιτικά υποδείγματα όλων των μαθημάτων έγραψε ο Μ. Μπικάκης. Τις συντακτικές αναλύσεις των μαθημάτων 3-20 έγραψαν από κοινού ο Μ. Μπικάκης και ο Β. Μπακλαβάς, ενώ των μαθημάτων 21-45 έγραψε ο Β. Μπακλαβάς. Τις συντακτικές ασκήσεις έγραψαν από κοινού η Ε. Αντωνοπούλου και ο Β. Μπακλαβάς. Τις απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου σε όλα τα μαθήματα έγραψε ο Μ. Μπικάκης. Τα Θέματα προσομοίωσης έγραψαν από κοινού οι Β. Μπακλαβάς και Μ. Μπικάκης. Όλα τα μέλη της συγγραφικής ομάδας επιμελήθηκαν από κοινού το έργο.

Εκδόσεις Πατάκη – Εκπαίδευση

Β. Μπακλαβάς, Μ. Μπικάκης, Ε. Αντωνοπούλου, Α. Ηλιοπούλου,

Λατινικά Γ΄ Γενικού Λυκείου, Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών

Διορθώσεις: Σοφία Κροκίδη

Υπεύθυνος έκδοσης: Βαγγέλης Μπακλαβάς

DTP: Χριστίνα Κωνσταντινίδου, Αλέξιος Μάστορης

Φιλμ – μονταζ: Πώργος Κεραμάς

Copyright© Σ. Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε. (Εκδόσεις Πατάκη), Β. Μπακλαβάς, Μ. Μπικάκης,

Ε. Αντωνοπούλου και Α. Ηλιοπούλου, Αθήνα, 2015

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Αύγουστος 2015

Κ.Ε.Τ. 8116 – Κ.Ε.Π. 623/15

ISBN 978-960-16-4804-0

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ: 210.36.50.000, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ: 210.38.31.078

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β΄ ΚΤΕΟ), 570 09, ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Τ.Θ. 1213, ΤΗΛ: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Πρόλογος

Το παρόν βοήθημα αποτελεί καρπό πολύχρονης φροντιστηριακής διδακτικής εμπειρίας όλων των συγγραφέων. Περιλαμβάνει όλη την εξεταστέα ύλη, όλα όσα χρειάζονται οι υποψήφιοι για να αριστεύσουν στις Πανελλαδικές εξετάσεις. Στηρίζεται στις παρατηρήσεις του σχολικού βιβλίου, του *Βιβλίου του καθηγητή*, του βιβλίου *Αξιολόγηση* του Κ.Ε.Ε. και των Ψηφιακών Βοηθημάτων του Υπουργείου Παιδείας.

Κάθε μάθημα δομείται ως εξής:

- κείμενο και μετάφραση σε παράθεση (χωρίς μετασχηματισμό του κειμένου)
- κείμενο και μετάφραση σε αντιστοίχιση (με μετασχηματισμό του κειμένου, ώστε να υπάρχει αντιστοιχία κειμένου και μετάφρασης)
- αναλυτική γραμματική αναγνώριση όλων των λέξεων
- λεξιλογικοί πίνακες και κλιτικά υποδείγματα
- αναλυτική αναγνώριση όλων των λέξεων, με αναγνώριση όλων των δευτερευουσών προτάσεων και συντακτικά σχόλια που αποτελούν μέρος της εξεταστέας ύλης
- συντακτικές ασκήσεις που μπορεί να αποτελέσουν θέματα στις Πανελλαδικές εξετάσεις.

Στο τέλος του βιβλίου υπάρχουν Παραρτήματα με:

- θέματα θεωρίας συντακτικού
- θέματα θεωρίας γραμματικής
- απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου
- θέματα προσομοίωσης.

Στο www.patakis.gr/latinika θα βρείτε φύλλα εργασίας ανά μάθημα, κριτήρια αξιολόγησης και άλλα υποστηρικτικά υλικά για το μάθημα των Λατινικών, τα οποία θα ανανεώνονται διαρκώς.

Για σχόλια, παρατηρήσεις, διευκρινίσεις κτλ. μπορείτε να επικοινωνείτε με τους συγγραφείς στο info@patakis.gr.

Αφιερώσεις και ευχαριστίες

Από τον Β. Μπακλαβά αφιερώνεται στο ξεχωριστό Γ1 που αποφοίτησε το 2015, από τον Μ. Μπικάκη στην πολυαγαπημένη κόρη του Γκρέτα και από την Α. Ηλιοπούλου στον σύζυγό της Ηρακλή και στον μαθητή της Ιάσονα. Η συγγραφική ομάδα ευχαριστεί τη φιλόλογο Σοφία Κροκίδα για την ενδελκτική διόρθωση των τυπογραφικών δοκιμών και τους γραφίστες Χριστίνα Κωνσταντινίδου και Αλέξιο Μάστορη για την επιμελή εργασία τους στη σελιδοποίηση του κειμένου.

Συντομογραφίες

Abl.	Ablativus / Αφαιρετική	κλ.	κλίση
Acc.	Accusativus / Αιτιατική	κτλ.	και τα λοιπά
Dat.	Dativus / Δοτική	Λ.Γ.	«Λατινική Γραμματική» (του Α. Τζαρτζάνου)
Gen.	Genetivus / Γενική	ΜΕΛΛ.	μέλλοντας
Nom.	Nominativus / Ονομαστική	μτχ.	μετοχή
Voc.	Vocativus / Κλητική	ουδ.	ουδέτερο
αντικ.	αντικείμενο	ουσ.	ουσιαστικό
αντων.	αντωνυμία	παθπ. φων.	παθητική φωνή
ανώμ.	ανώμαλο	π.χ.	παραδείγματος χάριν
αποθ.	αποθετικό	ΠΑΡΑΚ.	παρακείμενος
αρσ.	αρσενικό	ΠΑΡΑΤ.	παρατατικός
άσκ.	άσκηση	πληθ.	πληθυντικός
Βιβλ. καθηγ.	Βιβλίο καθηγητή	πρβ.	παράβαλε
βλ.	βλέπε	προσδ.	προσδιορισμός
δευτ.	δευτερεύουσα	πρότ.	πρόταση
εμπρόθ.	εμπρόθετος	ρήμ.	ρήμα
ενεργ. φων.	ενεργητική φωνή	Σ. ΜΕΛΛ.	συντελεσμένος μέλλοντας
ΕΝΕΣΤ.	ενεστώτας	σελ.	σελίδα / σελίδες
ενικ.	ενικός	σημ.	σημείωση
ενν.	εννοείται	συγκρ. / ΣΥΓΚΡ.	συγκριτικός
επίθ.	επίθετο	σχολ. βιβλ.	σχολικό βιβλίο «Λατινικά Γ' Λυκείου» (των Μ. Πασχάλη - Γ. Σαββαντίδη)
επίρρ.	επιρρηματικός	υπερθ. / ΥΠΕΡΘ.	υπερθετικός
επίρρ.	επίρρημα	ΥΠΕΡΣ.	υπερσυντέλικος
ημιαποθ.	ημιαποθετικό	υποκ.	υποκείμενο
θετ. / ΘΕΤ.	θετικός	φων.	φωνή
θηλ.	θηλυκό		
κείμε. / Κ.	κείμενο		

Περιεχόμενα

Πρόλογος	3
Συντομογραφίες	4
Μάθημα III: Η περιπέτεια της Ανδρομέδας	7
Μάθημα V: Ένας «λάτρης» του Βιργίλιου	21
Μάθημα VI: Οι νόμοι	33
Μάθημα VII: Ετοιμασίες για ξεχειμώνιασμα	43
Μάθημα XI: Η Ρώμη και η Καρχηδόνα	54
Μάθημα XIII: Πώς η γνώση νίκησε τη δεισιδαιμονία	71
Μάθημα XIV: Ένα φοβερό όνειρο	85
Μάθημα XV: Τα ήθη των Γερμανών	103
Μάθημα XX: Πίσω από τις κουρτίνες ή πώς ο Κλαύδιος έγινε αυτοκράτορας	117
Μάθημα XXI: Πώς πήρε το όνομά του το Ρισαυρίμ	135
Μάθημα XXIV: Το πάθημα ενός ψεύτη	151
Μάθημα XXV: Πώς ένα σύκο στάθηκε αφορμή να καταστραφεί η Καρχηδόνα	168
Μάθημα XXVII: Το πνεύμα ωριμάζει όπως οι καρποί	186
Μάθημα XIX: Ο Οκταβιανός, ο παπουτσής και το κοράκι	204
Μάθημα XXXI: Η γενναιότητα δε βγαίνει πάντα σε καλό	223
Μάθημα XXXIV: Ο Σκιπίωνας ο Αφρικανός και οι λήσταρχοι	244
Μάθημα XXXVI: Μια απόπειρα δωροδοκίας	264
Μάθημα XXXVIII: Η μοίρα της Καικιλίας	282
Μάθημα XLII: Ο Κικέρωνας και η συνωμοσία του Κατιλίνα	298
Μάθημα XLIII: Η οργή της μάνας	315
Μάθημα XLIV: Η ζωή των τυράννων	335
Μάθημα XLV: Μια επιστολή στα ελληνικά αναπερώνει το ηθικό των πολιορκημένων	352

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Θέματα θεωρίας Συντακτικού

Απαρέμφατο	375
Σουπίνο	376
Γερούνδιο	376
Γερονδιακό και Παθητική Περιφραστική Συζυγία	377
Μετοχή	379
Ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη	381
Ο προσδιορισμός του τόπου	382
Ο προσδιορισμός του χρόνου	383

Ο προσδιορισμός της αιτίας ή του αναγκαστικού αιτίου	384
Ο προσδιορισμός του σκοπού	384
Ακολουθία των χρόνων της υποτακτικής	386
Δευτ. επιρρ. αιτιολογικές προτάσεις	387
Δευτ. ουσιαστικές προτ. που εκφράζουν αιτία	387
Δευτ. επιρρ. τελικές προτάσεις	388
Δευτ. επιρρ. συμπερασματικές προτάσεις	389
Δευτ. επιρρ. χρονικές προτάσεις	390
Δευτ. επιρρ. υποθετικές προτάσεις	394
Δευτ. επιρρ. εναντιωματικές προτάσεις	396
Δευτ. επιρρ. απλές παραβολικές προτάσεις	396
Δευτ. αναφορικές προτάσεις	397
Δευτ. ουσιαστικές πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις	399
Δευτ. ουσιαστικές βουλητικές προτάσεις	400
Δευτ. ουσιαστικές συμπερασματικές προτάσεις	402
Θέματα θεωρίας Γραμματικής	
Αλφάβητο	405
Τονισμός	406
Συλλαβισμός	406
Πτώσεις	407
Α΄ κλίση	407
Β΄ κλίση	408
Γ΄ κλίση	410
Δ΄ κλίση	412
Ε΄ κλίση	412
Επίθετα Β΄ κλίσης	414
Επίθετα Γ΄ κλίσης	415
Παραθετικά επιθέτων	418
Παραθετικά επιρρημάτων	421
Ανώμαλα επιρρήματα	422
Αντωνυμίες	423
Ρήματα (ομαλά και ανώμαλα)	437
Ενεργητική Περιφραστική Συζυγία	473
Παθητική Περιφραστική Συζυγία	475
Ελλειπτικά ρήματα	477
Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	479
Επαναληπτικά θέματα προσομοίωσης	559
Απαντήσεις στα επαναληπτικά θέματα προσομοίωσης	569
Ευρετήριο σημαντικών συντακτικών Παρατηρήσεων	573

Η περιπέτεια της Ανδρομέδας

ΜΑΘΗΜΑ

1

Κείμενο

Cēpheus et Cassiope Andromedam filiam habent. Cassiope, superba formā suā, cum Nymphis se comparat. Neptūnus irātus ad oram Aethiopiae urget beluam marīnam, quae incolis nocet. Oraculum incolis respondet: «regia hostia deo placet!» Tum Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet. Repente Perseus calceis pennātis advolat; puellam videt et stupet formā puellae. Perseus hastā beluam delet et Andromedam liberat. Cēpheus, Cassiope et incolae Aethiopiae valde gaudent.

2α

Κείμενο – Μετάφραση σε παράθεση

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

*Cepheus et Cassiope
Andromedam filiam habent.
Cassiope, superba forma sua,

cum Nymphis se comparat.
Neptunus iratus
ad oram Aethiopiae urget
beluam marinam,
quae incolis nocet.
Oraculum incolis respondet:
«regia hostia deo placet!»
Tum Cepheus Andromedam ad scopu-
lum adligat;
belua ad Andromedam se movet.

Repente Perseus calceis pennatis advolat;

puellam videt*

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Κηφίας και η Κασσιόπη
έχουν κόρη την Ανδρομέδα.
Η Κασσιόπη, περήφανη για την ομορ-
φιά της,
συγκρίνει τον εαυτό της με τις Νηρηίδες.
Ο Ποσειδώνας οργισμένος
στέλνει στην ακτή της Αιθιοπίας
(ένα) θαλάσσιο κήτος,
το οποίο αφανίζει τους κατοίκους.
Το μαντείο απαντά στους κατοίκους:
«Βασιλικό σφάγιο αρέσει στον θεό!».
Τότε ο Κηφίας δένει την Ανδρομέδα σε
(έναν) βράχο·
το κήτος κατευθύνεται προς την Αν-
δρομέδα.
Ξαφνικά καταφθάνει πετώντας ο Περ-
σέας με τα φτερωτά σανδάλια (του)·
βλέπει την κοπέλα

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

et stupet forma puellae.

Perseus hasta beluam delet

et Andromedam liberat.

Cepheus, Cassiope et incolae Aethiopiae

valde gaudent.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

και θαμπώνεται από την ομορφιά της κοπέλας.

Ο Περσέας σκοτώνει το κήτος με το δόρυ (του)

και ελευθερώνει την Ανδρομέδα.

Ο Κηφέας, η Κασσιόπη και οι κάτοικοι της Αιθιοπίας

χαίρονται πάρα πολύ.

2β

Κείμενο – Μετάφραση σε αντιστοίχιση

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

*Cepheus et Cassiope
habent filiam Andromedam.
Cassiope, superba forma sua,*

*comparat se cum Nymphis.
Neptunus iratus
urget ad oram Aethiopiae
marinam beluam,
quae nocet incolis.*

*Oraculum respondet incolis:
«regia hostia placet deo!»
Tum Cepheus adligat Andromedam ad
scopulum;
belua movet se ad Andromedam.*

*Repente advolat Perseus
pennatis calceis;
videt puellam
et stupet forma puellae.*

Perseus delet beluam hasta

*et liberat Andromedam.
Cepheus, Cassiope et incolae Aethiopiae
gaudent valde.*

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Κηφέας και η Κασσιόπη
έχουν κόρη την Ανδρομέδα.

Η Κασσιόπη, περήφανη για την ομορφιά της,

συγκρίνει τον εαυτό της με τις Νηρηίδες.
Ο Ποσειδώνας οργισμένος
στέλνει στην ακτή της Αιθιοπίας
(ένα) θαλάσσιο κήτος,

το οποίο αφανίζει τους κατοίκους.
Το μαντείο απαντά στους κατοίκους:
«Βασιλικό σφάγιο αρέσει στον θεό!».
Τότε ο Κηφέας δένει την Ανδρομέδα σε
(έναν) βράχο·

το κήτος κατευθύνεται προς την Ανδρομέδα.

Ξαφνικά καταφθάνει πετώντας ο Περσέας με τα φτερωτά σανδάλια (του)·
βλέπει την κοπέλα
και θαμπώνεται από την ομορφιά της κοπέλας.

Ο Περσέας σκοτώνει το κήτος με το δόρυ (του)

και ελευθερώνει την Ανδρομέδα.

Ο Κηφέας, η Κασσιόπη και οι κάτοικοι της Αιθιοπίας
χαίρονται πάρα πολύ.

3

Λεξιλόγιο

Cepheus: ονομαστική ενικ. του (ανώμ.) ουσιαστικού *Cepheus, Cephei / Cepheos* (αρσ. β' κλ.) = ο Κηφέας. [Γενική ενικ.: *Cephei & Cepheos*. Αιτιατική ενικ.: *Cepheum & Cephea*. Κλητική ενικ.: *Cepheu*. Δεν έχει πληθ. αριθμό.]

et: συμπλεκτικός (παρατακτικός) σύνδεσμος = και.

Cassiope: ονομαστική ενικ. του (ανώμ.) ουσ. *Cassiope, Cassiopes* (θηλ. α' κλ.) = η Κασσιόπη. [Ονομαστική, κλητική και αφαιρετική ενικ.: *Cassiope*. Γενική ενικ.: *Cassiopes*. Αιτιατική ενικ.: *Cassiopen*. Δεν έχει πληθ. αριθμό.]

Andromedam: αιτιατική ενικ. του (ανώμ.) ουσ. *Andromeda / -e, Andromedae / -es* (θηλ. α' κλ.) = η Ανδρομέδα. [Ονομαστική, κλητική και αφαιρετική ενικ.: *Andromeda & Andromede*. Γενική ενικ.: *Andromedae & Andromedes*. Αιτιατική ενικ.: *Andromedam & Andromedan & Andromeden*. Δεν έχει πληθ. αριθμό.]

filiam: αιτιατική ενικ. του ουσ. *filia, filiae* (θηλ. α' κλ.) = η κόρη. [Δοτική και αφαιρετική πληθ.: *filiis & filiabus*.]

habent: γ' πληθ. οριστικής ενεστώτα ενεργ. φων. του ρήμ. *habeo, habui, habitum, habere* (2) = έχω.

Cassiope: ονομαστική ενικ. του (ανώμ.) ουσ. *Cassiope, Cassiopes* (θηλ. α' κλ.) = η Κασσιόπη. [Βλ. παραπάνω.]

superba: ονομαστική ενικ., θηλ. γένους, του επιθ. της β' κλ. *superbus, -a, -um* = περήφανος.

forma: αφαιρετική ενικ. του ουσ. *forma, formae* (θηλ. α' κλ.) = η ομορφιά.

sua: αφαιρετική ενικ., θηλ. γένους, της κτητικής αντων. γ' προσώπου για έναν κτήτορα *suus, sua, suum* = ο δικός του / της, η δική του / της, το δικό του / της.

cum: πρόθεση (+ αφαιρετική) = με.

Nymphis: αφαιρετική πληθ. του ουσ. *Nympha / -e, Nymphae / -es* (θηλ. α' κλ.) = η Νύμφη. [Ονομαστική, κλητική και αφαιρετική ενικ.: *Nympha & Nymphē*. Γενική ενικ.: *Nymphae & Nymphes*. Αιτιατική ενικ.: *Nympham & Nymphen*. Στον πληθ. αριθμό κλίνεται ομαλά κατά την α' κλ.]

se: αιτιατική ενικ., του γ' προσ. της προσωπικής αντων.

comparat: γ' ενικ. οριστικής ενεστώτα ενεργ. φων. του ρήμ. *comparo, comparavi, comparatum, comparare* (1) = συγκρίνω.

Neptunus: ονομαστική ενικ. του ουσ. *Neptunus, Neptuni* (αρσ. β' κλ.) = ο Ποσειδώνας. [Δεν έχει πληθ. αριθμό.]

iratus: ονομαστική ενικ., αρσ. γένους, της μτχ. παρακειμένου παθητ. φωνής του ρήμ. *irascor, iratus sum, irasci* (3, αποθ.) = οργίζομαι. [Ο παρακείμενος συνήθως αναπληρώνεται από τον παρακείμενο *suscensui* του *suscenseo* (βλ. σχολ. Γραμματική, σελ. 134). Η μτχ. *iratus, -a, -um* (= οργισμένος) χρησιμοποιείται κυρίως ως επίθ.]

ad: πρόθεση (+ αιτιατική) = σε, προς.

oram: αιτιατική ενικ. του ουσ. *ora, orae* (θηλ. α΄ κλ.) = η ακτή.

Aethiopiae: γενική ενικ. του ουσ. *Aethiopia, Aethiopiae* (θηλ. α΄ κλ.) = η Αιθιοπία.
[Δεν έχει πληθ. αριθμό.]

urget: γ΄ ενικ. οριστικής ενεστώτα ενεργ. φων. του ρήμ. *urgeo, ursi, -, urgere* (2) = στέλνω, σπρώχνω.

beluam: αιτιατική ενικ. του ουσ. *belua, beluae* (θηλ. α΄ κλ.) = το κήτος.

marinam: αιτιατική ενικ., θηλ. γένους, του επιθ. της β΄ κλ. *marinus, -a, -um* = θαλάσσιος.

quae: ονομαστική ενικ., θηλ. γένους, της αναφορικής αντων. *qui, quae, quod* = ο οποίος, η οποία, το οποίο.

incolis: δοτική πληθ. του ουσ. *incola, incolae* (αρσ. α΄ κλ.) = ο κάτοικος.

nocet: γ΄ ενικ. οριστικής ενεστώτα ενεργ. φων. του ρήμ. *noceo, nocui, nocitum, nocere* (2) [+ δοτική] = βλάπτω.

oraculum: ονομαστική ενικ. του ουσ. *oraculum, oraculi* (ουδ. β΄ κλ.) = το μαντείο.

incolis: δοτική πληθ. του ουσ. *incola, incolae* (αρσ. α΄ κλ.) = ο κάτοικος.

respondet: γ΄ ενικ. οριστικής ενεστώτα ενεργ. φων. του ρήμ. *respondeo, respondi, responsum, respondere* (2) = απαντώ.

regia: ονομαστική ενικ., θηλ. γένους, του επιθ. της β΄ κλ. *regius, -a, -um* = βασιλικός. [ΣΥΓΚΡ.: *magis regius, -a, -um*. ΥΠΕΡΘ.: *maxime regius, -a, -um*.]

hostia: ονομαστική ενικ. του ουσ. *hostia, hostiae* (θηλ. α΄ κλ.) = το σφάγιο.

deo: δοτική ενικ. του ουσ. *deus, dei* (αρσ. β΄ κλ.) = ο θεός. [Κλητική ενικ.: *deus, dive* (& *dee*). Ονομαστική και κλητική πληθ.: *dei, dii & di*. Δοτική και αφαιρετική πληθ. *deis, diis & dis*. Γενική πληθ.: *deorum & deum*.]

placet: γ΄ ενικ. οριστικής ενεστώτα ενεργ. φων. του ρήμ. *placeo, placui, placitum, placere* (2) [+ δοτική] = αρέσω.

tum: χρονικό επίρρ. = τότε.

Cepheus: ονομαστική ενικ. του (ανώμ.) ουσιαστικού *Cepheus, Cephei / Cepheos* (αρσ. β΄ κλ.) = ο Κηφέας. [Βλ. παραπάνω.]

Andromedam: αιτιατική ενικ. του (ανώμ.) ουσ. *Andromeda / -e, Andromedae / -es* (θηλ. α΄ κλ.) = η Ανδρομέδα. [Βλ. παραπάνω.]

ad: πρόθεση (+ αιτιατική) = σε, προς.

scopulum: αιτιατική ενικ. του ουσ. *scopulus, scopuli* (αρσ. β΄ κλ.) = ο βράχος.

adligat: γ΄ ενικ. οριστικής ενεστώτα ενεργ. φων. του ρήμ. *adligo, adligavi, adligatum, adligare* (1) = δένω.

belua: ονομαστική ενικ. του ουσ. *belua, beluae* (θηλ. α΄ κλ.) = το κήτος.

ad: πρόθεση (+ αιτιατική) = σε, προς.

Andromedam: αιτιατική ενικ. του (ανώμ.) ουσ. *Andromeda / -e, Andromedae / -es* (θηλ. α΄ κλ.) = η Ανδρομέδα. [Βλ. παραπάνω.]

se: αιτιατική ενικ., του γ΄ προσ. της προσωπικής αντων.

- movet:** γ' ενικ. οριστικής ενεστώτα ενεργ. φων. του ρήμ. *moveo, movi, motum, movere* (2) = κινώ.
- repente:** τροπικό επίρρ. = ξαφνικά. [Προέρχεται από το επίθ. της γ' κλ. *repens, repens, repens* (γενική: *repentis*) = απροσδόκητος, αιφνίδιος.]
- Perseus:** ονομαστική ενικ. του (ανώμ.) ουσ. *Perseus, Persei / Perseos* (αρσ. β' κλ.) = ο Περσέας. [Γενική ενικ.: *Persei & Perseos*. Αιτιατική ενικ.: *Perseum & Persea*. Κλητ. ενικ.: *Perseu*. [Δεν έχει πληθ. αριθμό.]
- calceis:** αφαιρετική πληθ. του ουσ. *calceus, calcei* (αρσ. β' κλ.) = το σανδάλι.
- pennatis:** αφαιρετική πληθ., αρσ. γένους, του επιθ. της β' κλ. *pennatus, -a, -um* = φτερωτός.
- advolat:** γ' ενικ. οριστικής ενεστώτα ενεργ. φων. του ρήμ. *advolo, advolavi, advolatum, advolare* (1) = καταφθάνω πετώντας.
- puellam:** αιτιατική ενικ. του ουσ. *puella, puellae* (θηλ. α' κλ.) = η κοπέλα.
- videt:** γ' ενικ. οριστικής ενεστώτα ενεργ. φων. του ρήμ. *video, vidi, visum, videre* (2) = βλέπω.
- stupet:** γ' ενικ. οριστικής ενεστώτα ενεργ. φων. του ρήμ. *stupeo, stupui, -, stupere* (2) = θαμπώνομαι.
- forma:** αφαιρετική ενικ. του ουσ. *forma, formae* (θηλ. α' κλ.) = η ομορφιά.
- puellae:** γενική ενικ. του ουσ. *puella, puellae* (θηλ. α' κλ.) = η κοπέλα.
- Perseus:** ονομαστική ενικ. του (ανώμ.) ουσιαστικού *Perseus, Persei / Perseos* (αρσ. β' κλ.) = ο Περσέας. [Βλ. παραπάνω.]
- hasta:** αφαιρετική ενικ. του ουσ. *hasta, hastae* (θηλ. α' κλ.) = το δόρυ.
- beluam:** αιτιατική ενικ. του ουσ. *belua, beluae* (θηλ. α' κλ.) = το κήτος.
- delet:** γ' ενικ. οριστικής ενεστώτα ενεργ. φων. του ρήμ. *deleo, deleui, deletum, delere* (2) = καταστρέφω, σκοτώνω.
- Andromedam:** αιτιατική ενικ. του (ανώμ.) ουσ. *Andromeda / -e, Andromedae / -es* (θηλ. α' κλ.) = η Ανδρομέδα. [Βλ. παραπάνω.]
- liberat:** γ' ενικ. οριστικής ενεστώτα ενεργ. φων. του ρήμ. *libero, liberavi, liberatum, liberare* (1) = ελευθερώνω.
- Cepheus:** ονομαστική ενικ. του (ανώμ.) ουσ. *Cepheus, Cephei / Cepheos* (αρσ. β' κλ.) = ο Κηφέας. [Βλ. παραπάνω.]
- Cassiope:** ονομαστική ενικ. του (ανώμ.) ουσ. *Cassiope, Cassiopes* (θηλ. α' κλ.) = η Κασσιόπη. [Βλ. παραπάνω.]
- incolae:** ονομαστική πληθ. του ουσ. *incola, incolae* (αρσ. α' κλ.) = ο κάτοικος.
- Aethiopiae:** γενική ενικ. του ουσ. *Aethiopia, Aethiopiae* (θηλ. α' κλ.) = η Αιθιοπία. [Δεν έχει πληθ. αριθμό.]
- valde:** ποσοτικό επίρρ. = πάρα πολύ. [*Valde* και *valide*: προέρχεται από το επίθ. της β' κλ. *validus, -a, -um* = δυνατός, ισχυρός.]

gaudent: γ΄ πληθ. οριστικής ενεστώτα ενεργ. φων. του ρήμ. *gaudeo, gavisus sum, gaudere* (2, ημιαποθ.) = χαίρομαι.

4 Λεξιλογικοί πίνακες

4.1. Ουσιαστικά

Α΄ ΚΛΙΣΗ	Β΄ ΚΛΙΣΗ
αρσενικά	αρσενικά
<i>incola, -ae</i>	<i>calceus, -i</i>
θηλυκά	<i>Cepheus, -i (s.t.)</i>
<i>Aethiopia, -ae (s.t.)</i>	<i>deus, -i</i>
<i>Andromeda, -ae (s.t.)</i>	<i>Neptunus, -i (s.t.)</i>
<i>belua, -ae</i>	<i>Perseus, -i, (-os) (s.t.)</i>
<i>Cassiope, -es (s.t.)</i>	<i>scopulus, -i</i>
<i>hasta, -ae</i>	ουδέτερα
<i>hostia, -ae</i>	<i>oraculum, -i</i>
<i>filia, -ae</i>	
<i>forma, -ae</i>	
<i>Nympha, -ae</i>	
<i>ora, -ae</i>	
<i>puella, -ae</i>	

4.2. Παραθετικά επιθέτων

Β΄ ΚΛΙΣΗ		
θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
<i>iratus, -a, -um</i>	<i>irator, -ior, -ius</i>	<i>iratissimus, -a, -um</i>
<i>marinus, -a, -um</i>	—	—
<i>pennatus, -a, -um</i>	<i>pennator, -ior, -ius</i>	—
<i>regius, -a, -um</i>	<i>magis regius, -a, -um</i>	<i>maxime regius, -a, -um</i>
<i>superbus, -a, -um</i>	<i>suberior, -ior, -ius</i>	<i>superbissimus, -a, -um</i>

4.3. Αντωνυμίες

<i>qui, quae, quod</i>	αναφορική
<i>se</i>	προσωπική γ' προσ.
<i>suus, -a, -um</i>	κτητική

4.4. Αρχικοί χρόνοι ρημάτων

ΕΝΕΣΤ.	ΠΑΡΑΚ.	ΣΟΥΠ.	ΑΠΑΡΕΜΦ.	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Α΄ ΣΥΖΥΓΙΑ				
adligo	adligavi	adligatum	adligare	
advolo	advolavi	advolatum	advolare	
comparo	comparavi	comparatum	comparare	
libero	liberavi	liberatum	liberare	
Β΄ ΣΥΖΥΓΙΑ				
deleo	delevi	deletum	delere	ημιαποθ.
gaudeo	gavisus sum		gaudere	
habeo	habui	habitum	habere	
moveo	movi	motum	movere	
noceo	nocui	nocitum	nocere	
placeo	placui	placitum	placere	
respondeo	respondi	responsum	respondere	
stupeo	stupui	—	stupere	
urgeo	ursi	—	urgere	
video	vidi	visum	videre	

5

Κλιτικά υποδείγματα

	Singularis			
Nom.	Cepheus	Cassiope	Andromeda (Andromede)	filia
Gen.	Cephei (Cepheos)	Cassiope	Andromedae (Andromedes)	filiae
Dat.	Cepheo	Cassiopeae	Andromedae	filiae
Acc.	Cepheum (Cephea)	Cassiope	Andromedam (Andromedan / -en)	filiam
Voc.	Cepheu	Cassiope	Andromeda (Andromede)	filia
Abl.	Cepheo	Cassiope	Andromeda (Andromede)	filia

Pluralis					
Nom.	—	—	—	—	filiae
Gen.	—	—	—	—	filiarum
Dat.	—	—	—	—	filiis / filiabus
Acc.	—	—	—	—	filias
Voc.	—	—	—	—	filiae
Abl.	—	—	—	—	filiis / filiabus

Singularis					
Nom.	superba	forma sua	Nympha /-e	Neptunus	iratus
Gen.	superbae	formae suae	Nymphae / -es	Neptuni	irati
Dat.	superbae	formae suae	Nymphae	Neptuno	irato
Acc.	superbam	formam suam	Nympham (Nymphen)	Neptunum	iratum
Voc.	superba	—	Nympha / -e	Neptune	irate
Abl.	superba	forma sua	Nympha / -e	Neptuno	irato

Pluralis					
Nom.	superbae	formae suae	Numphae	—	irati
Gen.	superbarum	formarum suarum	Numpharum	—	iratorum
Dat.	superbis	formis suis	Numphis	—	iratis
Acc.	superbas	formas suas	Numphas	—	iratos
Voc.	superbae	—	Numphae	—	irati
Abl.	superbis	formis suis	Numphis	—	iratis

Singularis					
Nom.	ora	Aethiopia	belua marina	incola	oraculum
Gen.	orae	Aethiopiae	beluae marinae	incolae	oraculi
Dat.	orae	Aethiopiae	beluae marinae	incolae	oraculo
Acc.	oram	Aethiopiam	beluam marinam	incolam	oraculum
Voc.	ora	Aethiopia	belua marina	incola	oraculum
Abl.	ora	Aethiopia	belua marina	incola	oraculo

Pluralis					
Nom.	orae	—	beluae marinae	incolae	oracula
Gen.	orarum	—	beluarum marinarum	incolarum	oraculorum
Dat.	oris	—	beluis marinis	incolis	oraculis
Acc.	oras	—	beluas marinas	incolas	oracula
Voc.	orae	—	beluae marinae	incolae	oracula
Abl.	oris	—	beluis marinis	incolis	oraculis

Singularis				
Nom.	regia hostia	deus	scopulus	Perseus
Gen.	regiae hostiae	dei	scopuli	Persei (Perseos)
Dat.	regiae hostiae	deo	scopulo	Perseo
Acc.	regiam hostiam	deum	scopulum	Perseum (Persea)
Voc.	regia hostia	deus / dive (dee)	scopule	Perseu
Abl.	regia hostia	deo	scopulo	Perseo

Pluralis				
Nom.	regiae hostiae	dei / dii / di	scopuli	—
Gen.	regiarum hostiarum	deorum / deum	scopulorum	—
Dat.	regiis hostiis	deis / diis / dis	scopulis	—
Acc.	regias hostias	deos	scopulos	—
Voc.	regiae hostiae	dei / dii / di	scopuli	—
Abl.	regiis hostiis	deis / diis / dis	scopulis	—

Singularis			
Nom.	calceus pennatus	puella	hasta
Gen.	calcei pennati	puellae	hastae
Dat.	calceo pennato	puellae	hastae
Acc.	calceum pennatum	puellam	hastam
Voc.	calcee pennate	puella	hasta
Abl.	calceo pennato	puella	hasta

Pluralis			
Nom.	calcei pennati	puellae	hastae
Gen.	calceorum pennatorum	puellarum	hastarum
Dat.	calceis pennatis	puellis	hastis
Acc.	calceos pennatos	puellas	hastas
Voc.	calcei pennati	puellae	hastae
Abl.	calceis pennatis	puellis	hastis

Για την κλίση των αντωνυμιών του κειμένου βλ. Παράρτημα σελ. 423.

6 Χρονικές αντικαταστάσεις

ΕΝΕΣΤ.	habent	comparat	urget	nocet	respondet
ΠΑΡΑΤ.	habebant	comparabat	urgebat	nocebat	respondebat
ΜΕΛΛ.	habebunt	comparabit	urgebit	nocebit	respondebit
ΠΑΡΑΚ.	habuerunt / habuere	comparavit	ursit	nocuit	respondit
ΥΠΕΡΣ.	habuerant	comparaverat	urserat	nocuerat	responderat
Σ. ΜΕΛΛ.	habuerint	comparaverit	urserit	nocuerit	responderit

ΕΝΕΣΤ.	placet	adligat	movet	advolat	videt
ΠΑΡΑΤ.	placebat	adligabat	movebat	advolabat	videbat
ΜΕΛΛ.	placebit	adligabit	movebit	advolabit	videbit
ΠΑΡΑΚ.	placuit	adligavit	movit	advolavit	vidit
ΥΠΕΡΣ.	placuerat	adligaverat	moverat	advolaverat	viderat
Σ. ΜΕΛΛ.	placuerit	adligaverit	moverit	advolaverit	viderit

ΕΝΕΣΤ.	stupet	delet	liberat	gaudent
ΠΑΡΑΤ.	stupebat	delebat	liberabat	gaudebant
ΜΕΛΛ.	stupebit	delebit	liberabit	gaudebunt
ΠΑΡΑΚ.	stupuit	delevit	liberavit	gavisi sunt
ΥΠΕΡΣ.	stupuerat	deleverat	liberaverat	gavisi erant
Σ. ΜΕΛΛ.	stupuerit	deleverit	liberaverit	gavisi erunt

7 Συντακτική ανάλυση

1. **Cepheus et Cassiope Andromedam filiam habent:** κύρια πρότ. κρίσεως.
habent: ρήμ. • **Cepheus / Cassiope:** υποκ. του *habent* • **Andromedam:** αντικ. του *habent* • **filiam:** κατηγορούμενο στο αντικ. *Andromedam* του *habent*.

2. **Cassiope, superba forma sua, cum Nymphis se comparat:** κύρια πρότ. κρίσεως.
comparat: ρήμ. • **Cassiope:** υποκ. του *comparat* • **se:** αντικ. του *comparat*: εκφράζει ευθεία αυτοπάθεια • **cum Nymphis:** εμπρόθ. προσδ. της παραβολής στο *comparat* • **superba:** επιρρ. κατηγορούμενο του τρόπου στο υποκ. *Cassiope* του *comparat* • **forma:** αφαιρετική της αιτίας (ειδικότερα, του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου) στο *superba* • **sua:** επιθετικός προσδ. στο *forma*: εκφράζει ευθεία αυτοπάθεια.

Αυτοπάθεια

Στη λατινική γλώσσα δεν υπάρχουν αυτοπαθείς αντωνυμίες και γι' αυτό η αυτοπάθεια εκφράζεται με τις προσωπικές και τις κτητικές αντωνυμίες.